

DUMINICA A 25-A DUPĂ RUSALII

Pilda samarineanului milostiv

APOSTOL. EFESENI 4, 1-7

Fraților, vă îndemn, eu cel întemnițat pentru Domnul, să umblați cu vrednicie, după chemarea cu care ați fost chemați, cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire, silindu-vă să păziți unitatea Duhului, întru legătura păcii. Este un trup și un Duh, precum și chemați ați

fost la o singură nădejde a chemării voastre; este un Domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toate. Iar fiecăruia dintre noi i s-a dat harul după măsura darului lui Hristos.

EVANGHELIE. LUCA 10, 25-37

În vremea aceea a venit la Iisus un învățător de lege, ispitindu-L și zicând: Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci? Dar Iisus a zis către el: Ce este scris în Lege? Cum citești în ea? Iar el, răspunzând, a zis: «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău, ca pe tine însuși». Atunci Iisus i-a zis: Drept ai răspuns; fă aceasta și vei fi viu. Dar el, voind să se îndreptățească pe sine, a zis către Iisus: Și cine este aproapele meu? Iar Iisus, răspunzând, a zis: Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat lăsându-l aproape

mort. Din întâmplare, un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc, venind și văzând, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin; apoi, punându-l pe asinul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari, i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da. Deci, care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a răspuns: Cel care a făcut milă cu el. Și Iisus i-a zis: Mergi și fă și tu asemenea.

TÂLCUIRI

“Iată însă că s-a sculat un învățător de lege ispitindu-L și zicând: Învățătorule, ce să fac, ca să moștenesc viața de veci?” Evanghelistul numește în aceste cuvinte învățător al legii, pe cel ce știa legea, după obiceiul iudeilor, sau pe acela care credea că cunoaște legea veche, dar care nu o cunoștea cu adevărat. Acesta a socotit să prindă cu vorba pe Mântuitorul, și cu ce cuvinte voi spune îndată. Unii oameni, guralivi, care nu și puteau înfrâna gura, mișunau prin întreaga țară a iudeilor, și chiar prin cetatea Ierusalimului învinuind pe Hristos, și spunând că El zice că porunca dată prin Moise este fără de folos și sens și că El aduce învățături noi. Și se aflau și unii dintre cei ce credeau în El,

care se împotriveau vorbelor scoase de aceea și care primeau pe deplin propovăduirea evanghelică cea mântuitoare. Așadar, voind acel învățător al legii, sau să prindă în cursă pe Hristos și să-L audă că grăiește ceva împotriva lui Moise, sau să facă să spună că învățătura dată de El este mai bună decât porunca dată de Moise, de aceea zic, a venit ispitindu-l și zicând: “Ce să fac ca să moștenesc viața de veci?” El vine la Mântuitorul cu ipocrizie, și prefăcându-se că Îl cinstește și având o cugetare mincinoasă, ca și cum prin vorbele frumoase ar fi putut să-I ascundă ispitirea ce l-o făcea Lui. Dar ar fi putut să-I spună Lui, cineva dintre cei care cunoșteau bine taina întrupării și iconomiei ei:

Pilda samarineanului milostiv

“Dacă ai cunoaște legea, și puterea vederii și înțelesului duhovnicesc (teoria) ascunsă în ea, ai ști prea bine Cine este Cel pe care te apropii să-L ispitești, adică Cea ce cunoaște gândurile ascunse și care are putere să vadă inimile oamenilor ce vin la El. Tu Îl numești “Învățătorul” deși nu vrei să înveți de la El; te prefaci că Îl cinstești, așteptând să-L prinzi în curse.” Privește de asemenea reaua intenție din cuvintele celui învățător de lege. Căci ar fi putut să zică: Ce să fac ca să mă mântuiesc, sau ce să fac ca să plac lui Dumnezeu, și să primesc răsplata? Dar lasă deoparte astfel de vorbe, și folosind cuvintele Mântuitorului se face pe Sine însuși de batjocură, întrucât avea obiceiul Mântuitorul tuturor Hristos, să grăiască adesea despre viața cea de veci, cu cei ce veneau la El, învățătorul acela de lege când a vorbit - așa precum am spus - se folosea de cuvintele lui Hristos. Dar dacă ai fi iubitor de învățătură cu adevărat, învățătorule de lege, ai fi ascultat poruncile date de El care aduc pe oameni la viața cea veșnică, dar fiindcă tu Îl ispitești în chip mișelesc și viclean, nu vei auzi nimic din acestea decât doar poruncile rânduite celor din vechime mai dinainte prin Moise. Iar acestea, este limpede de tot - nu au ca

răsplată viața de veci, ci au o plată dată aici în lumea aceasta, și dau izbăvirea de necazuri și de asemenea dăruiesc în schimb bunătați destul de alese. “Căci de veți vrea și de Mă veți asculta, bunătațile pământului veți mânca. Iar de nu veți voi, și nici nu veți asculta de Mine, sabia vă va mânca” (Is. 1, 19-20). ”Și a spus Iisus: drept ai răspuns, fă aceasta și vei fi viu.” După ce a grăit învățătorul de lege cele scrise în legea veche, Hristos, Cel ce cunoaște toate cercetând răutatea lui, și muștrând cugetul lui cel viclean, i-a spus: “Drept ai răspuns, fă aceasta și vei trăi”. Deci a pierdut prada sa învățătorul de lege și s-a rupt mreaja înșelăciunii sale. Așadar vom spune lui cele grăite prin glasul lui Ieremia: “Ai fost urmărit ca o pradă și ai fost prins” (Ier. 2, 14) Dar, după ce învățătorul de lege n-a reușit să prindă prada Sa, s-a întors spre îngâmfare. De la înșelăciune a venit la mândrie. Căci patimile cele rele îl înconjoară pe el unele după altele. Căci el întreba pe Hristos nu pentru că voia să învețe, ci, fiindcă - spune evanghelistul voia să se arate pe sine drept (sau: vroia să se îndreptățească pe sine). Privește cum glăsuiește el, din iubire de sine și în același timp din mândrie: “Dar cine-i aproapele meu?” Cine este acesta, zise el, pentru ca să-l iubesc pe el ca pe mine însumi? Căci eu sunt mai presus de toți (îi întrec pe toți) sunt învățător al legii. Judec pe toți, și nu sunt judecat de către nimeni. Osândesc și nu sunt osândit. Mă deosebesc de toți. Sunt mai bun (mai virtuos) decât toți. Tuturor le poruncesc. Toți au nevoie de mine (mă solicită) iar eu n-am nevoie de nimeni. Cine deci este aproapele meu, pentru ca să-l iubesc pe el ca pe mine? Nimeni, desigur, învățătorule de lege nimeni nu este ca tine, te rânduiești pe tine mai presus de toți? Lasă la o parte mândria ta (litt = dă drumul la sprânceana ta) amintește-ți de Parimiast (alcătuitorul Pildelor) care zice: “cei ce se cunosc pe sine, sunt înțelepți” (Pilde 13, 10). Cu adevărat în aceste cuvinte virtutea vieții constă în dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele. Oare aceste învățături nu au fost modificate de către noi, însă ele erau cu mult mai presus de puterile iudeilor, și cuprindeau o poruncă mai întinsă. Căci iubirea față de Dumnezeu din toată inima și din tot sufletul și din toată puterea, nimicește dragostea față de bani; față de plăcere, față de slava deșartă. Ea smulge pe om de la aplecarea spre cele lumești îl face ales și separat de lume îl unește cu Hristos, și vorbind îndeobște, face pe om creștin din iudeu. Iar dragostea față de aproapele este bine înțeleasă când ea nu există numai

față de acela care este din același neam, ci față de tot cel ce este de aceeași speță umană, și când îl face pe om să o însoțească cu dragostea față de Dumnezeu. Și de asemenea când ea adaugă și imitarea lui Hristos, adică să iubim pe aproapele nu numai ca pe noi înșine, ci mai mult decât pe noi înșine, așa încât să ne punem în primejdie de moarte sufletul (viața) nostru pentru prietenii noștri, ceea ce Domnul a făcut. Așadar după ce a fost lăudat de Mântuitorul, învățătorul de lege pentru că a dat un răspuns bun, s-a aruncat în mândrie, hotărând că nimeni nu este aproapele său, întrucât nimeni nu se poate lua la întrecere cu el în ceea ce privește dreptatea sa.

Un om se pogora de la Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari...” Privește cum arată Mântuitorul cine este aproapele nostru, nu defămându-l prin neamul său și nici hotărnicindu-l prin virtutea din el, ci indicându-l doar prin firea sa (de om). Căci Mântuitorul istorisește despre un oarecare om, care a pățimit rău de la tâlhari, căruia i se cuvine dragostea față de oameni din partea oricărui om, întrucât firea sa de om cere aceasta. Și se mai arată în parabola de mai sus și aceasta, că mai curând găsește pe aproapele său cel după fire, omul care nu este mândru, decât cel care este plin de mândrie. Căci samarineanul a fost mai bun decât preotul și decât levitul. Căci aceștia din urmă au trecut pe lângă omul care se află pe jumătate mort și care se află într-o stare dintre cele mai rele, nesimțind ei nimic omenesc pentru acel om. Nici untdelemnul dragostei nu l-au dăruit și au avut o minte lipsită de compătimire și crudă. Iar cel ce era de alt neam și făcea parte dintre samarineni, a împlinit legea dragostei. Ascultă deci aceasta: “Atunci răspunzând Iisus”. “Și suindu-l pe asinul său.” Sau în alt fel după cum este scris: “Omul fiind plin de cinstire nu a înțeles aceasta, ci s-a asemuit cu vitele cele lipsite de minte și s-a făcut la fel cu ele” (Ps. 48, 21). Și a bolit de întreaga poftă dobitocească (animalică) și neînfrânată. Hristos însă și-a făcut început al neamului nostru, El, care nu cunoștea păcatul ne-a arătat în Sine Însuși mai întâi pe noi oamenii, biruind aceste patimi animalice. Căci El a luat slăbiciunile noastre și a ridicat înlăturând bolile noastre. De aceea spune în Evanghelie că a suit pe vita sa pe omul care a dobândit îngrijirea sa. Și fiind adus (în casa de oaspeți) s-a învrednicit de mai multă grijă încă. Căci, Biserica fiind strânsă din neamurile cele ce se uciseră pe sine prin închinarea la mulți dumnezei, în ea se află Însuși

Hristos după cum este scris: Și El locuiește și umblă în ea și dăruiește tot harul duhovnicesc. De aceea și conducătorului casei de oaspeți (acesta poate să fie înțeles că fiind chip al apostolilor și al păstorilor ce au venit după el și al dascălilor), El i-a dat doi dinari când s-a întors în ceruri, spre a purta de grijă cu băgare de seamă de cel suferind. Și El a mai adăugat: “dacă vei mai cheltui ceva pe deasupra, Eu când mă voi întoarce îți voi da ție înapoi”. Hristos numește doi dinari, pe cele două așezăminte, pe acelea dar prin legea lui Moise și prin prooroci, și pe așezământul dat prin Evanghelii și prin legiuirile (hotărârile, porunciile, constituțiile) apostolilor. Fiindcă amândouă aceste așezăminte sunt ale Unui singur Dumnezeu, și poartă un singur chip (icoană) a Unui singur Împărat de sus, ca și dinarii, și de asemenea au întipărite (gravate săpate) și reprezintă (închipuiesc) același semn (figura, marca, chip = haraktir) în inimile noastre datorită cuvintelor și învățăturilor lor celor sfinte întrucât în el a grăit același Duh Sfânt. Manes (e vorba de fondatorul maniheismului) și înaintea lui Marcion acești oameni lipsiți de credință în Dumnezeu cu desăvârșire, au pus pe seama a doi dumnezei deosebiți, aceste așezăminte. Dar cei doi dinari, sunt a unui singur împărat, și dinarii au fost dați căpeteniei casei de oaspeți de către Hristos în același chip și cu aceeași valoare fiecare dintre ei (omotimos). Iar pe aceștia luându-i păstorii Bisericilor celor prea sfinte și înmulțindu-i prin învățăturile lor cu ostenele și trude, și mai cheltuind și de la ei (din lucrurile lor proprii = ikoten) au sporit acești bani prin cheltuirea lor (căci acesta este argintul acela gândit, din care de se cheltuiește nu scade, ci sporește și crește, și acesta este temeiul și rațiunea învățământului și a predaniei). Iar când se va întoarce Stăpânul în ziua cea din urmă, vor spune fiecare din ei: - “Doamne doi dinari mi-ai dat mie, iată am mai cheltuit și de la mine, și am câștigat alți doi dinari, prin care turma mea a sporit” Și Hristos răspunzând va zice: “Bine slugă bună și credincioasă, întru puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune. Intră întru bucuria Domnului Tău” (Mt. 25, 16-21). “Deci care dintre aceștia trei socoți tu, că este aproapele celui căzut în mâna acelor tâlhari?” Pe bună dreptate a întrebat Domnul, care dintre cei trei, crede că este aproapele celui care a pățimit rele. Iar învățătorul de lege a zis: “Cel ce a avut milă de el”. Căci nici preotul nici levitul, n-au fost aproapele omului suferind, ci cel ce s-a îndurat de el. Iar la aceste cuvinte Hristos a apus: “Mergi și fă și tu

asemenea”. Fiindcă vrednicia preoției este lipsită de folos, pentru cei ce o au, și de asemenea este fără nici un folos să se numească învățători de lege, cei care par numai să fie astfel de învățători, dacă ei nu se fac slăviți chiar prin faptele lor. Căci iată s-a împlinit cununa dragostei pentru cel ce a avut dragoste față de aproapele său. Acest om era samarinean, dar nu era de disprețuit. De aceea aduce mărturie, cel dintâi dintre ucenici, adică fericitul Petru care scrie așa într-un loc: “Cu adevărat cunoaș-

tem că Dumnezeu nu caută la fața omului, ci cel ce se teme de El și face dreptate, din orice neam ar fi este plăcut Lui” (F.A. 10, 34-35). Căci Domnul cel care iubește virtutea primește pe toți cei ce îndrăgesc faptele cele bune, și îi îmbrățișează, și îi face apropiați și casnici ai Săi, și îi învrednicește de bunătățile viitoare.

Sfântul Chiril al Alexandriei
„Comentar la Sfânta Evanghelie de la
Luca”
Editura Pelerinul Român, Oradea 1998

FILE DE SINAXAR

Sfântul Ioan Milostivul, Patriarhul Alexandriei, pomenit la 12 noiembrie, s-a născut la Amatonta, în Cipru. După ce i-au murit și femeia și copiii, Ioan și-a împărțit frumoasa avere la săraci, strălucind și în alte fapte bune, acestea ridicându-l mai târziu pe scaunul patriarhal al Alexandriei, în anul 108 (la vârsta de 50 de ani). Cea dintâi grijă a sa a fost să-și facă o listă cu cei săraci, pe care-i numea „stăpânii și domnii” săi, pentru că Iisus Hristos le-a dat putere a deschide porțile Cerului. În ziua hirotonirii, a luat unele măsuri în favoarea săracilor: a oprit a se vinde cu cumpene strămbe, în dauna săracilor; Veniturile sale, potrivite cu demnitatea scaunului său, le împărțea la săraci. Când i se zicea să aibă grijă și de biserica sa, el le spunea o vedenie pe care o avusese în tinerețe. „Într-o zi – zice – milostenia mi se arată sub figura unei femei încununată cu lauri și mai strălucită decât soarele; ea se apropie de mine și-mi grăi: «Eu sunt fiica mai mare a Împăratului; dacă te-ai purtat bine, te voi duce înaintea Lui, căci nimeni nu se duce cu mai mare îndrăzneală decât mine.” Pe cât era de darnic, pe atât era de restrâns către sine. Masa, mobila lui, veșmintele, toate îi erau foarte simple. Un om bogat din Alexandria, îi trimise un acoperământ prețios, rugându-l a se servi de el. El îl primi, dar a doua zi, îl vându și împărți banii la săraci. Bogatul cumpără pătura și o dădu iar Sfântului, care iarăși o vându. Încredințat că gândul

la moarte este motivul cel mai puternic pentru priverghere, punea să-i sape, pe fiecare zi, mormântul; iar unul era însărcinat să-i zică, chiar în timpul celor mai frumoase ceremonii: „Stăpâne, mormântul nu-i gata; dă poruncă să se termine, că nu știi ceasul morții!”. Altădată, a rugat un boier îngâmfat, ce purta dușmănie față de altcineva, să vină la el și să asculte Sfânta Liturghie. Pe când ziceau amândoi Tatăl nostru, Sfântul tăcu la cuvintele: „și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”, pe care le zise numai boierul. Apoi, îi zise să cugete serios la cele spuse. Boierul, care nu se aștepta la una ca asta, căzu în genunchi și făgădui Sfântului a se împăca cu vrăjmașul său, ceea ce și făcu. Odată în timpul slujbei, pe când foarte mulți vorbeau în fața bisericii, el se duse după ei și sezu în mijlocul lor. Văzându-i pe aceștia nedumeriți de purtarea sa, Sfântul le zise: „Fiilor, trebuie ca păstorul să fie cu oile sale!”. Vinovații recunoscură greșeala și nu mai făcură așa. Sfârșitul vieții l-a știut mai dinainte, printr-o vedenie, cum va fi. Mergând la Constantinopol, să se întâlnească cu împăratul, împreună cu unul, Niceta, avu pe drum o vedenie care-i anunța moartea sa. Atunci, Sfântul Ioan nu mai merse mai departe, zicându-i lui Niceta: „Mă chemi ca să văd pe împăratul; nu mai pot, pentru că Împăratul Cerului mă cheamă la Dânsul”. Astfel, își dădu sufletul chiar în satul său natal, în Amatonta, din Cipru.

GÂNDUL ZILEI

Să te folosești de lacrimi, ca să se îplinească orice cerere a ta. Pentru că Domnul se bucură mult când te rogi cu lacrimi!

(SFÂNTUL NIL ASCETUL)